GGD Amsterdam

Bezoekadres
Nieuwe Achtergracht 100
1018 WT Amsterdam

Postbus 2200
1000 CE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 2200, 1000 CE Amsterdam

5.1, 2, e 5.1, 2, e
Adviseur Bodem
Directie Grond en Ontwikkeling
Gemeente Amsterdam

Datum 4 april 2025
Behandeld door 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e 5.1, 2, e

Onderwerp Advies lood volkstuinen Amsterdam

Beste mevrouw 5.1, 2, e

Op 11 maart 2025 heeft de GGD Amsterdam uw verzoek ontvangen voor advies over de afweging van maatregelen om de bodemkwaliteit van de volkstuinparken te verbeteren. De GGD baseert dit advies op het conceptdocument dat wij van u ontvangen hebben waarin het probleem en de mogelijke maatregelen beschreven worden.

Het risico van lood voor de gezondheid op een volkstuin
Lood is vooral een risico voor de gezondheid van jonge kinderen. Als ongeboren kinderen en jonge kinderen lood binnenkrijgen, kan dat gevolgen hebben voor hun hersenen. Die ontwikkelen zich dan minder goed. Het is daarom belangrijk dat kinderen zo weinig mogelijk lood binnenkrijgen via voedsel, water en in hun leefomgeving. Op een volkstuin komen tuinders en kinderen in aanraking met de grond. Dat is op zich geen probleem. Het wordt een risico als mensen bodemdeeltjes inslikken die vervuild zijn met lood of veel gewassen eten uit hun moestuin die teveel lood hebben opgenomen. Vooral jonge kinderen kunnen bij het spelen en graven in de grond bodemdeeltjes inslikken.

Beoordeling van de bodemkwaliteit in de volkstuinen
De GGD beoordeelt het risico voor de gezondheid op basis van het gebruik van de bodem. Volkstuinen zijn over het algemeen in gebruik als siertuin, maar ook (kleine) moestuinen zijn aanwezig. Hiervoor gebruikt de GGD de volgende indeling:

- Voldoende bodemkwaliteit < 90 mg/kg lood
- Matige bodemkwaliteit 90 – 370 mg/kg lood

- Onvoldoende bodemkwaliteit > 370 mg/kg lood

In individuele gevallen kan de beoordeling anders zijn, maar voor de generieke beoordeling van de volkstuinen gebruikt de GGD deze indeling.

De gemeente Amsterdam heeft de volkstuinen op gemeentegrond onderzocht waar mogelijk lood in de bodem aanwezig is[1]. Uw afweging laat zien dat in 8 volkstuinparken de bodem gemiddeld van matige kwaliteit is. En dat de bodemkwaliteit in tientallen tuinen van deze parken onvoldoende is. Dit is geen verrassing. Op veel plaatsen in Amsterdam is de bodemkwaliteit matig of onvoldoende door de aanwezigheid van lood. In hun volkstuin komen de gebruikers vaak met de bodem in aanraking, daarom zijn maatregelen nodig om de risico's voor de gezondheid te verminderen.

Advies GGD over de voorgestelde maatregelen
Om alle gezondheidsrisico's uit te sluiten is volledige sanering op de volkstuinparken met een matige en onvoldoende bodemkwaliteit de beste oplossing. Maar de inrichting en het gebruik van een volkstuin hebben vaak een lange geschiedenis, en grote waarde voor de gebruikers. De GGD is van mening dat het rigoureus oplossen van een (relatief klein) gezondheidsrisico door sanering niet opweegt tegen de nadelen die dit heeft voor de volkstuinders.

Daarom is de GGD voorstander van het aanbieden van schone grond waarmee volkstuinders op een voor hen gunstig moment de bodemkwaliteit van hun tuin kunnen verbeteren. Daarbij is het van belang dat de gemeente de tuinders met regelmaat wijst op de gebruiksadviezen[2] om het contact met lood uit de bodem zoveel mogelijk te beperken. Het idee om schone grond over een langere periode aan te bieden past daar goed bij. Via een voorlichtingscampagne die periodiek herhaald wordt kunnen de bodemkwaliteit en de gebruiksadviezen onder de aandacht worden gebracht. De GGD werkt graag mee aan inhoud en uitvoering van een voorlichtingscampagne.

Het aanbieden van schone grond is een generieke maatregel. We vragen aandacht voor situaties waarin de blootstelling aan lood extra groot kan zijn. Dat kan met name bij grote moestuinen (> circa 200 m²) en speciaal daarvoor ingerichte kinderspeelplaatsen. De afweging beschrijft 3 scenario's om schone grond aan de tuinders aan te bieden:

1. Aanbod schone grond alleen voor volkstuinen met onvoldoende bodemkwaliteit voor lood en/of PFAS
2. Aanbod schone grond voor volkstuinen met onvoldoende bodemkwaliteit én nuts-/moestuinen met een matige bodemkwaliteit
3. Aanbod schone grond voor volkstuinen met onvoldoende én matige bodemkwaliteit

De GGD ziet graag dat schone grond in ieder geval beschikbaar komt voor de volkstuinen met *onvoldoende* bodemkwaliteit. Én voor de moestuinen met een *matige* en *onvoldoende* bodemkwaliteit. Dit is scenario 2.

[1] Alle volkstuincomplexen in zone 2 en hoger van de bodemkwaliteitskaart. Enkele ook van zone 1 waar op basis van historie mogelijk lood wordt verwacht.
[2] https://ggdleefomgeving.nl/schadelijke-stoffen/lood/#lood-in-de-bodem

Voor siertuinen is het daarbij niet noodzakelijk om een halve meter schone grond aan te brengen. Een dunne deklaag kan al voldoende zijn om het gezondheidsrisico weg te nemen. Dit is minder ingrijpend voor de volkstuinder, werpt minder drempels op om de schone grond aan te brengen, en is kostenbesparend.

Tuinieren doe je graag zonder zorgen. De gezondheidsrisico's van het aanwezige lood in de bodem zijn klein. Maar we begrijpen dat dit advies vragen en zorgen op kan roepen. Daarom gaat de GGD graag in gesprek met bestuur en/of tuinders van de volkstuinen om dit advies toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

5.1, 2, e

5.1, 2, e 5.1, 2, e
Senior Adviseur Milieu en Gezondheid

5.1, 2, e

5.1, 2 5.1, 2, e 5.1, 2, e
Adviseur Milieu en Gezondheid